

Izhaja vsak četrtek
In stane po pošti po-
šiljan letno Din 52,
polletno Din 26, tri-
mesečno Din 13. Na-
ročnina se pošilja v
naprej na upravo li-
sta: »Narodni Gospo-
dar« v Mariboru,
Frančiškanska ul. 14.

Poštšina plačana v gotovini.

Posamezna številka stane 1.50 Din.

Dopisi se pošiljajo
uredništvu. Isti se ne
vračajo. Cene ogla-
sov po dogovoru, za
večkratne oglase pri-
meren popust. Otvor-
jene reklamacije po-
poštne proste. Ček.
račun poštne urada
Ljubljana št. 13.860.

NARODNI GOSPODAR

ORGAN NARODNE RADIKALNE STRANKE ZA MARIBORSKO OBLAST.

10. številka.

MARIBOR, dne 4. septembra 1924.

1. letnik.

Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš in boljševiška nevarnost v naši državi.

V eni zadnjih števil »Narodnega Gospodarja« smo na uvodnem mestu poročali o boljševiški nevarnosti v naši državi in čitatelje opozorili na dejstvo, da se vodstvo prevratnih elementov v Moskvi sedaj živo zanima za boljševiško gibanje v Jugoslaviji in da podpira ta protidržavni pokret na Balkanu z ogromnimi denarnimi sredstvi. To pogubonosno gibanje, ki je ugonobilo našo velikansko bratsko severno državo Rusijo in ki resno ogroža tudi obstoj naše ujedinjene države, mora postati predmet splošnega razmotrivanja v našem javnem življenju. Sicer trpimo ravno mi Jugoslovenci na usodepolni bolezn, da se zagrizemo v malenkostne krajevne zadeve in da vsako še tako nizketno aferico opazujemo s povečevalnim steklom, pri tem pa kaj radi pozabimo na velika vprašanja, katerih rešitev je naravnost življenjskega pomena za nas in našo državo.

Tako je ravno v tem času boljševiško vprašanje za nas velikanskega pomena in še je čas, da odbijemo boljševiški naval, če stopimo pravočasno na branik in v kali zadušimo vsak pojav te katastrofalne agitacije v naši državi.

Da nam preti boljševiška nevarnost, dokazuje osobito okolnost, da se je o tem vprašanju razpravljalo tudi na konferenci državnikov Male antante, ki se je vršila koncem meseca avgusta t. l. v Ljubljani. Na tej konferenci je čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš izjavil, da vrše boljševiški opasno propagando na Balkanu in po celi Evropi. Odlična osebnost čehoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša nam jamči, da je bila njegova izjava podana po temeljitem, vsestranskem prevdanku vseh mero-dajnih činiteljev, ki dopuščajo tak zaključek iz ust odličnega politika. Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je namreč znan kot visoko naobražen politik, ki do podrobnosti natančno pozna politične in gospodarske odnose v vseh evropskih državah, in ravno z ozirom na njegovo tozadevno izjavo o opasnosti boljševiškega gibanja pri nas in v celi Evropi, moramo mi Jugoslovenci, ki smo v prvi vrsti na stvari prizadeti, temu pokretu posvečati vso pažnjo in storiti vse, da ne bodo tudi pri nas napočili oni tragični časi, kakor svoječasi v Rusiji, ko je moral kmet-oratar z ženo in otroci zapustiti rodno grudo, katero je skozi desetletja in desetletja z vneto in ljubeznijo v potu svojega obraza obdeloval sebi in svoji družini v prid in v korist celi mogočni ruski državi.

V pravem razumevanju in izvrševanju te naloge moramo pa tudi ponovno opozarjati na neovrgljivo dejstvo, da je sedanja vlada odvisna od onega Stepana Radića, ki se je s celo hrvaško republikansko kmetsko stranko pridružil boljševiški organizaciji v Moskvi in da so vsi poslanci njegove stranke, katera je sedaj v vladi, na seji glavnega odbora dne 3. avgusta 1924 odobrili pristop k zeleni internacionali in s tem postali oficijelni predstavniki boljševističnega gibanja v naši ujedinjeni domovini.

Stepan Radić in njegovi poslanci so oni stebri, s katerimi stoji in pade sedanja vlada. Vsi vlađni ukrepi kažejo, da je Stepan Radić neomejen gospodar današnjega položaja v državi. Prvi pogled na Hrvaško potrjuje našo domnevo. Vsi ukrepi sedanje vlade pa stremijo za tem, da se na Hrvaškem ustvarijo prilike, izven okvira naše Vidovdanske ustave in našega narodnega in državnega edinstva.

Da ne bi stal na čelu sedanje vlade Ljuba Davidović, ki je žrtvoval svojega sina-edinca na oltar osvobodene domovine in ki je brezdvomno eden najboljših in najiskrenejših domoljubov v naši ujedinjeni državi, bi bil položaj za naš državni obstoj naravnost obupen. Toda dejstvo, da je on predsednik sedanje vlade, nam daje vsaj nekoliko upanja, da Radićeva drevesa ne bodo zrasla do nebes. Sicer je Ljuba Davidović ugodil zahtevam Stepana Radića in njegovih prijateljev, sigurno pa se je zgodilo to le pod gotovimi pogoji, katere bodo morali izpolniti tudi Radićevci v interesu ohranitve naše ujedinjene države.

A tudi Ljuba Davidović mora biti vsekakor zelo oprezen napram elementom, ki so inozemstvo mobilizirali zoper naše državno edinstvo in ki so še par tednov pred sestavo sedanje vlade na najnizkotnejši način hujskali in ruvali proti ujedinjeni državi.

Kdor je še 14 dni pred sestavo sedanje vlade kričal, da se moramo odcepiti od Beograda in od Srbov, ki nas samo izkoriščajo in izjemajo, o tem

Velik zgodovinski govor Nikole P. Pašića v Beogradu.

Gospoda, kot poslanec mesta Beograd smatram za svojo dolžnost, da vam razjasnim težko in kalno politično situacijo naše domovine, ki je nastala s tem, da je Demokratska stranka pod vodstvom g. Ljube Davidovića pogazila svoje obljube, ki jih je dala ljudstvu pri volitvah, t. j. da bo varovala narodno in državno edinstvo in vidovdansko ustavo.

Mi smo državno vprašanje dolgo reševali in definitivno rešili. Ko je Avstrija napadla Srbijo, smo čutili, da obstoja velika nevarnost za našo državo. Tedaj smo svečano proglasili v skupščini, da se bomo za svoj obstoj in za osvobodjenje in ujedinjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Pozneje, ko se je moglo soditi, da bomo zmagali in ko se je videlo, da bodo Avstrija, Turčija, Bolgarska in Nemčija poražene, so se pojavili naši bratje iz Avstro-Ogrske, ki so bili izven svoje države zbrani v Jugoslovenskem odboru ter so prosili za sestanek z našo vlado na Krfu, da razpravljajo o vprašanju notranje ureditve naše skupne države. Tako smo se na Krfu več tednov razgovarjali z glavnimi zastopiki Jugoslovenskega odbora kot s predstavniki Srbov, Hrvatov in Slovencev iz avstro-ogrsko monarhije. Bilo je treba rešiti vprašanje, kako naj se uredi naša skupna država. Govorilo se je o tem, ali naj se ustvari kot federativna plemenska država ali kot enotna država.

Tedaj smo se vprašali, ali je mogoče ustvariti troje držav, in smo dolgo proučavali to vprašanje z etnografsko karto v roki, s statistiko in zgodovino ter smo prišli do prepričanja, da ni nikakor mogoče potegniti meje med srbskim in hrvatskim plemenom. Bilo je torej nemogoče ustvariti posebno srbsko in hrvatsko državo. Tu smo se delili po imenu in veri, toda med Hrvati in Slovenci je bila ista vera. Slovenci in Hrvati so popolnoma pomešani. Slovenci živijo celo pred vratmi Zagreba. Tedaj smo sklenili, da ustvarimo ustavno državo, v kateri bodo imeli vsi državljani iste pravice, kakor n. pr. v hiši, kjer je več sinov in se prvi imenuje Peter, drugi Marko in tretji Janez. Ker govorimo en jezik, smo se dogovorili, da napravimo tako državo, kjer bodo Srbi, Hrvati in Slovenci eno, kjer bo Srb doma v Zagrebu in Hrvat v Kragujevcu.

Ker se nismo mogli razdeliti, smo ustvarili to državo. Avstrijska politika je obstojala v načelu: razdeli in vladaj! Tako je bilo v Avstriji vedno. Narodi so se med seboj vedno prepirali, toda vedno so se skupno žrtvovali za Avstrijo, ki je vodila to politiko vse od svetovne vojne. Tudi za časa avstrijskih vojn s Turčijo je ljudstvo bežalo pred prodiranjem turške vojske ter se začasno naseljevalo zdaj tu zdaj tam. Avstrija je tudi v tem času zvito preprečevala grupiranje našega naroda in tako razjedila plemena.

Po končani svetovni vojni se je na Hrvatskem ustanovilo Narodno veče, sestavljeno od Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so sklenili, da se združijo s Srbijo. Poslali so deputacijo k prestolonasledniku Aleksandru in so izjavili, da se želijo tudi oni združiti s Srbijo, kar je prestolonaslednik sprejel. Poleg tega pa je bil na mednarodni konferenci v Saint Germainu sprejet sklep, da se Srbi, Hrvati in Slovenci, ki so živeli v Avstriji, združijo s Srbijo v enotno državo. To je sankcioniran mednarodni sklep, ki ga nihče ne more pokvariti.

Ko se je sestala ustavotvorna skupščina, v kateri so bili predstavniki iz vseh krajev naše države, smo sprejeli sedanjo ustavo z veliko večino, toda tedaj ni bilo radićevcev v ustavotvorni skupščini. Oni so stali na stališču, da mora biti Hrvatska posebna država. Bili so pionirji avstrijske politike na Balkanu in se niso mogli uživet v zgodovinske dogodke, ki so uničili avstro-ogrsko cesarstvo. Ko je Avstrija propadla, je pričel Radić pisati spomenice zaveznikom ter jih prosil, naj pustijo Hrvatsko zase, toda naši zavezniki ga niso poslušali, ker so ga poznali kot pristaša in eksponenta avstrijske politike.

ne moremo biti prepričani, da je kar čez noč postal lojalen napram kralju in državi in se spreobrnil iz grešnega Savla v spokorjenega Pavla in opustil svoje razdiralno stališče.

S tem večjim veseljem pa moramo baš v tem trenutku pozdraviti vsakega posameznika in vsako politično stranko, ki po svojih močeh skuša pripomoči k temu, da se konsolidirajo naše notranje politične razmere, da pa se pri tem tudi očuva naša ujedinjena država.

Vzemimo življenje trdo in grenko, kakor je. Zavedajmo se, da na vseh straneh prežijo na nas naši zakleti smrtni sovražniki, ki komaj čakajo ugodnega trenutka, da nas pohrustajo z perverznim

Državno vprašanje smo rešili s svojo slogo in z mednarodno pogodbo. Dokler večina naroda ustavnim potom ne sklene drugače, se ne more ničesar spremeniti. Nobena stranka ne sme rušiti države. Sedaj se vsak narod trudi, da živi skupno, nerazdeljen in neoslabljen. Ustvarili smo moderno državo, v kateri imajo vsi enake pravice in enake svoboščine. Vsi smo bratje ene družine in ene hiše in ni treba, da se delimo. Ustvarili smo državo, kjer smo vsi enaki.

Mi smo to ustvarili, toda poleg onih, ki želijo napredek in red v naši novi veliki kraljevini, imamo tudi sosede, ki nas zavidajo in ki želijo, da se to naše edinstvo omaja. Pri tem so videli, da je v naši kraljevini stranka, ki hoče ustvariti posebno državo in so ji pričeli pomagati. Tako hočejo iz popolnoma notranjega vprašanja, ki se tiče samo naše države, napraviti večje vprašanje, ker se boje našega napredka in naše moči.

Mi smo to ustvarili z velikimi žrtvami in s krvjo, toda ostala je še neka mala stranka, ki je bila za časa Avstrije avantgarda habsburške osvojevalne politike, ki je prepevala pesmi in se veselila, ko je Avstro-Ogrska nepravilno anektirala Bosno in Hercegovino. To stranko je ustvarila in vzdrževala kamarila avstrijskega dvora. Ko je Avstrija propadla, so oni videli, da je propadla tudi njihova politika in so čakali, da vidijo, kaj se bo z njimi zgodilo.

V začetku so se bali, da bodo poklicani na odgovornost, ker so se borili proti osvoboditvi našega naroda. Toda mi smo bili velikodušni in smo smatrali vse kot brate in smo jim odpustili. Oni so bili zadovoljni. In ko smo jim dali iste pravice in iste svoboščine, da morejo z nami delati tudi politično, so bili popolnoma zadovoljni. Pozneje pa so postali vedno bolj brezobzirni in nam se je zdelo, da smo se prevarili, ker smo mislili, da so se skesali. Ker so v naši državi razne manjšine kakor Romuni, Madžari, Nemci, Arnavti in zelo malo število Turkov, so oni rekli: Zberimo te manjšine in jih bomo izkoristili, kakor bomo mogli!

Vprašanje naše kraljevine smo rešili ustavnim potom in sicer z večino, ki prekaša absolutno večino. Toda ostali mali ostanki, ki so služili našemu prejšnjemu sovražniku, so do sprejetju ustave pričeli delovati proti ustavi. Pri njihovem delu jim je mnogo pomagalo povojno ozračje napolnjeno s komunističnimi, republikanskimi in federalističnimi idejami. Pozabili so, da je bila krvava vojna za osvobodjenje zaslužjenih narodov.

Naša inteligenca je zahtevala, naj bomo vsem bratje in naj damo vsem enake pravice, toda pozabila je, da je treba preskrbeti sredstva in načine, da se prisilijo oni, ki nočejo spoštovati danih pravic in svoboščin, ampak jih zlorabljajo.

Kaj se je zgodilo? Takoj potem ko smo ustvarili vidovdansko ustavo in jo pričeli izvajati, se je pojavila naša inteligenca, ki se je navduševala za povojne ideje; ta je sklicala konferenco v Sarajevski lldži. Tam je bilo malo onih, ki jih poznam, pač pa so bili ljudje, ki so me ovirali za časa vojne. Toda imeli so pravico, da se sestanejo in so sklenili, da je treba spremeniti ustavo in da je treba zato delati skupno s Hrvati in onimi, ki hočejo spremeniti ustavo.

Po letu dni se je vršil v Zagrebu kongres intelektualcev in nezadovoljnih Hrvatov, kjer se je sklenilo, da je treba počasi delati v smislu revizije vidovdanske ustave. Na tem kongresu je bil iz ljubosumnosti in morda iz razlogov, ki so nam neznani, tudi g. Ljuba Davidović. Poslušal je, kaj so tam govorili proti centralni vladi in proti ustavi, pri kateri je g. Davidović sodeloval. Mi smo bili z njimi v koaliciji ter smo jih zato vprašali, kako morejo sodelovati na kongresu, ki ni zadovoljen s tem, kar delata koalicijska vlada in skupščina. Tedaj je g. Davidović rekel, da je šel tja radi informacije, da vidi, kaj drugi delajo. Pozneje, ko ga je obsodila njegova

apetitom. Slovenci in Hrvati naj si izbijejo iz glave visokoletečo misel o samostojni avtonomiji in hrvaški republiki, ki vsaka za se kot samostojni edinci nimata najnujnejših predpogojev za trajni obstanek.

Naj zavlada zlasti med nami Slovenci enodušno mnenje, da nas bodo le v edinstveni državi Srbov, Hrvatov in Slovencev greti solčni žarki zlate svobode, da se pa ločeni od bratov Srbov vsak na svoji poti zopet pogreznemo globoko nazaj v one tužne čase našega pasjeponižnega suženjstva, od koder se nikdar več ne vrnemo na površje kot svobodni državljani.

lastna stranka, je bil prisiljen izjaviti, da je za vidovdansko ustavo, za enotno državo in da je protivnim, ki so za revizijo vidovdanske ustave. Ker smo bili skupaj v vladi, smo se zadovoljili s to izjavo, toda pozneje je imel zopet zveze z onimi Hrvati, ki so bili nezadovoljni z delom koalicijske vlade. Mi smo vsled tega napravili vprašanje, ker smo hoteli vedeti, ali so oni za ustavo ali so za revizijo. Ko smo se ločili, smo dobili od kralja volilni mandat ter smo po kratkem času šli na volitve z vprašanjem: ali odobrava narod politiko radikalne stranke, ki je za ustavo in enotno državo, ali ne? In zopet so se vsi demokrati zedinili in so glasovali za ustavo in za enotno državo.

Po novih volitvah so prišle zopet te stranke v skupščino. Prišla je Demokratska stranka in se je sporazumela s Hrvati, s Korošcem in s Spahom. Spaho je glasoval za ustavo, prisegel nanjo, ko pa so prišle druge razmere, se je izneveril!

V skupščini je prišlo do sledečih pojavov: v opoziciji so bili demokrati, muslimani iz Bosne in Hercegovine in Slovenci. Ustanovili so blok, ki je naskrivaj deloval za revizijo ustave. V začetku ni bilo nevarnosti, ker smo bili mi v večini kljub njihovem bloku. Da bi mogli dobiti večino, so pozvali v skupščino radičevce, in sicer ne kot prave poslance, ki priznavajo ustavo in državno edinstvo, temveč samo za to, da glasujejo. Tako je prišla v skupščino stranka, ki nima istih pravic in dolžnosti kakor ostale stranke, temveč samo dolžnost glasovanja proti vladi. To je nemoralni pojav. V nobenem parlamentu na svetu se še ni zgodilo, da pride vanj stranka, ki ne priznava države! To je nenaraven pojav, ki ne more zrušiti ves parlament, ker je nemogoče, da bi obstojala stranka, ki ni odgovorna za svoje glasovanje, ki glasuje tako, kakor ji ukaže njen vodja, znani nasprotnik naše države. Ta stranka ni hotela niti izjaviti, da je Južna Srbija naša, temveč je molčala in zapustila skupščino! S tem nenaravnim pojavom se je skupščina sama obsodila na smrt in na razpust, ker ne more delati s stranko, ki ne priznava države.

Zato je treba vprašati narod, da se izjavi, ako odobrava posamezne stranke, ki so pri volitvah obljubile, da bodo čuvala edinstveno narodno državo, po volitvah pa vodijo drugo politiko. O tem mora odločiti narod. Drugače ne more biti, ker se sicer ruši parlamentarizem.

Kaj je parlamentarizem, kaj je narodna skupščina? To je zastopstvo naroda in narod je mogoče zastopati samo tedaj, ako se dobi njegovo zaupanje. Posamezne stranke so rekle ljudstvu, da bodo čuvali ustavo, potem pa so pričele delati proti ustavi. To je izdajstvo nad narodom. Mi smo takoj zahtevali, da se to ugotovi in da se vpraša narod, ako odobrava spremembo programa. Na Angleškem in v drugih državah se ne more zgoditi, da bi bil kdo izvoljen na gotovem programu, potem pa bi vodil drugačno politiko. Na Angleškem je to še vse drugače. Ako je poslanec imenovan ministrom, je dolžan podati ostavko, da vidi, ako ga bo ljudstvo ponovno izvolilo ali ne. Pri nas pa se pustijo cele stranke voliti na program za čuvanje ustave, potem pa se družijo s strankami, ki so proti ustavi in ki ne priznavajo države! To je proti parlamentarizmu in proti suverenosti naroda.

Ti ljudje so šli še dalje! Prišlo je do verifikacije mandatov Radičevih poslancev. To je bilo delo verifikacijskega odbora — in glejte, kako so bili verificirani mandati onih, ki niso imeli te pravice! Radičeva stranka je med Hrvati ja vno agitirala, da njeni poslanci ne bodo dopustili, da služi ljudstvo vojaško službo! Takih poslanci so bili pripušeni v skupščino kot narodni predstavniki in čuvarji države! (G. Pašić je navedel par slučajev.) Ti ljudje, ki so bili nezakonito izvoljeni, so bili s podporo samovoljnega nastopa enega člana verifikacijskega odbora nezakonito pripušeni v skupščino, da sklepajo o tem, kakšna naj bo naša država! In ne samo to. Radič je za časa svojega bivanja na Angleškem javno govoril, da je sam prigovarjal vojakom, naj ne služijo v vojski in naj pripravijo upor!

Po ugotovitvi vsega tega se ti ljudje ne morejo smatrati kot pravi predstavniki ljudstva. Zato smo ponovno zahtevali razpust narodne skupščine. Toda druge stranke so obljubile, da bodo zapustile Radiča, da bodo priznale državo in njeno ureditev. To se ni zgodilo. Nimam časa, da bi vam povedal, kaj je Radič delal, ko je pobegnil iz naše države s tujim potnim listom, ki mu ga je dala Romunija in katerega je dobil na podlagi ponarejene listine, češ da je rojen v Dobrudži in da se imenuje Fleissig! Na Angleškem je govoril, da se v naši novi kraljevini ne more živeti, da se tu neprestano ubija in da smo najslabša država na svetu. In Angleži so mu rekli: Kaj delate? Sami klevetate svojo državo, zakaj ne greste tja in delate? Svetovali so mu, naj zapusti Angleško, ker sramoti svojo državo. Na Dunaju je delal isto. Znan je so vam njegove izjave. Na Dunaju je hotel sklicati kongres vseh naših manjšin — Romunov, Madžarov, Nemcev, Arnavtov, Turkov in neke naše brate iz Črne Gore in Stare Srbije — da bi protestirale, češ da nimajo pri nas nobenih pravic! V resnici pa imajo pri nas toliko pravic, da se čudijo celo Turki, kako morejo pri nas biti ministri celo muslimani. Avstrija je sama uvidela Radičevo rovarjenje in ga izgnala. Odsel je v Moskvo in tam je vstopil v komunistično internacionalo! S tem se je zopet pregrešil zoper zakon in varnost naše države.

Radičevo delo spada pod zakon o zaščiti države.

Naše parlamentarno in ustavno stanje je zelo oškodovano in da se vse to popravi, je potrebno apelirati na narod. Ljudstvo mora iti na volišče. Vsak od nas mora vršiti svojo sveto dolžnost. Kakor vojak, ki brani svojo napadeno domovino, tako mora vsak državljani glasovati za ohranitev naše države. Ako izvršimo tako svojo dolžnost z glasovanjem — in vsak mora glasovati — potem je gotovo, da bomo izšli iz te težke situacije. Prosim vas v imenu prelite krvi, v imenu vseh žrtv našega naroda pri vsi stvari te naše države, da mi vsi, ki smo ostali živi, glasujemo za ohranitev ustave in edinstvene države. Ako izpolnimo to svojo dolžnost, potem rešimo našo veliko državo.

Pašićev govor so zborovalci spremljali z viharim odobravanjem. Ko je g. Pašić končal svoj govor, so se čuli tisočeri navdušeni vzkliki: Živel naš Pašić, živel čiča, živel Baja!

Živela Avstrija! Doli s Srbijo!

Iz cele dežele se nam poroča o velikanskem vojnem navdušenju našega naroda. Rezervisti — kakor jim je sicer težko zapustiti svoj dom — postajajo dobre volje, polni bojnega razpoloženja. Fantje pa, ki še niso dosegli vojne starosti, se oglašajo kot prostovoljci. Krikaje in prepevaje prihajajo rezervisti v Ljubljano. Celo noč je trajalo to vrvenje. Razvneti je junaška kri. Vse hrepeni po tem, kaznovati cinično-hudodelsko Srbijo, to banditsko državo, ki je garja na telesu Evrope, sramota za kulturo današnjega veka. Ni je države v celi Evropi s Turško vred, kjer bi se dosledno delalo s takimi banditskimi sredstvi, kakor v Srbiji. Bombe in revolucija so kulturna sredstva te kompanije. Hladnokrvno so nam pomorili našega prestolonaslednika Franc Ferdinanda in njegovo soprogo — v zahvalo, da je Avstrija skozi stoletja štčila Srbe zoper Turke, da je po Slivnici rešila obstoj srbske države, da je s svojo posurovelostjo v balkanskih vojskah omogočila nerazmerno povečanje srbskega teritorija. A kdo bo iskal hvaležnosti pri državi, ki je imela vse uspehe v prvi balkanski vojski zahvaliti izključno brezglednemu bolgarskemu junaštvu, ki pa je v zahvalo za to prelomila pogodbo, sklenjeno pred vojno glede razdelitve Macedonije, s cinično brezvestnostjo požrla dano besedo in se zvezala z zagriženimi sovražniki Slovanov, Grki in Rumuni, da so s trojno premočjo oropali Bolgarijo uspehov njene junaštva. Lep kos jugoslovenskega sveta je tako prišel v kremplje narodnih sovražnikov. Srbija je država Judežev, stalna sramota Jugoslovenstva.

Če je kedaj ena vojna bila pravična, je vojna proti Srbiji, tej sramotni državi, ki živi samo od umora, sleparije in verolomstva. Ta država mora biti ponižana, to je edina pot do resničnega, trajnega miru. — Mi hočemo mir — a trajen, resničen, zanesljiv mir, ki ga pa nikdar ne bo, če bi Evropa na sebi trpela banditsko srbsko gnezdo. — Hvala našemu presvetlemu cesarju, da je v obrambo in čast skupne domovine prijel za meč! Živela Avstrija — smrt sovražnikom!

Spomini.

Za časa samoradikalne vlade in za časa vlade narodnega bloka so bile vse one stranke, iz katerih je sestavljena sedanja vladna večina, v najostrejši opoziciji, in časopisje takratnih opozicij, strank je tekmovalo med seboj v najbesnejši kritiki obstoječe vladne večine. Zlasti pa je bilo srbsko plemena našega jugoslovenskega naroda vsakdanji predmet najogabnejših, verskofanatičnih in plemenskih napadov, ki so že mejili na zverinske izbruhe v plemenski strasti popolnoma posurovelih in podivjanih dvonožcev. Opozicijsko časopisje takrat ni delovalo le proti vladnim koristim, temveč je stalo očitno v službi protidržavnih elementov, ki so iz vsake muhe napravili slona, in vsak vladni ukrep zlorabljali za najstrupenejšo gonjo proti našemu narodnemu in državnemu edinstvu. Na te nečloveške izbruhe plemenske in strankarske zaslepljenosti se spominjamo posebno v tem trenutku, ko zahteva sedanja iz takratnih opozicijskih strank sestavljena vladna večina strogo nadzorstvo nad točasnimi opozicijskim tiskom, ki je v primeri s pisavo svojodobnega opozicijskega časopisja kakor divji volk napram pohlevnemu, nedolžnemu jagnjetu. Vsaka vlada mora že v naprej računati s tem, da je izpostavljena javni kritiki in dokler opozicijski tisk le kritizira vladino postopanje, dotlej tudi vlada nima prav nikakega povoda za izdajo posebnih strogih vladnih odredb proti tisku. Vlada, ki ne prenaša niti opravičene kritike sama na najprozornejši način dokazuje, da nima življenskih predpogojev in da so šteti dnevi njenega obstanka. Samoradikalna vlada in vlada narodnega bloka niti v času najhujše protidržavne gonje ni omejila naše tiskovne svobode in bo sedanja vlada storila sama nad seboj največji greh, ki se bo osobito maščeval nad onimi, ki ga bodo povzročili v svoji strankar, zaslepljenosti.

Za časa samoradikalne vlade in za časa vlade narodnega bloka se posebno pri nas v Sloveniji niso izvršile nikake uradniške spremembe in so tudi javni nameščenci opozicijskih strank ostali na svojih mestih. Tako postopanje tudi popolnoma odgovarja našim notranjepolitičnim potrebam, ker bodo naše notranjepolitične razmere, ki trpe na raznih boleznih, ozdravele le tedaj, če bode na uradniških mestih in na mestih javnih nameščenec sploh nastopila potrebna stalnost, ki bode imela za posledico, da se bode vsak posamezni uradnik in javni nameščenec uživel v svojo službo, natančno spoznal svoj delokrog in dobre ter slabe strani tega delokroga in temu poznavanju primerno uravnal svoje delo v korist dotične upravne ozir. oblastne edinice in v ozdravljenje naših notranjepolitičnih razmer. Sedanja vlada pa teh okoliščin, ki so v razvoju našega notranjepolitičnega življenja nepobitne važnosti noče upoštevati, kar nam dokazuje, osobito v področju prometnega ministristva nameravana premešitev vseh onih železniških uradnikov in uslužbencev, kateri prometnemu ministru in njegovim prijateljem iz političnih razlogov ne stojijo k licu. V interesu čimprejše ureditve naših notranjepolitičnih odnosov svarimo merodajne činitelje pred takimi premešitvami, ker stojimo na stališču, da naj se take spremembe vršijo le iz strogo službenih ozir, ali radi pomankanja za dotično mesto potrebne strokovne izobrazbe, da pa mora v splošnem zavladati med javnimi nameščenci brezpogojna stalnost na odkazanem mestu in da te stalnosti ne sme omajati nobena sprememba v vladnem režimu.

Ko je bila sedanja vlada v opoziciji, je samoradikalni vladni in vladni narodnega bloka neprestano očitala, da je popolnoma brezplodna in da ne more ustvariti niti najpotrebnejših zakonov. Sedanja vlada pa je že po štirinajst dnevnem zasedanju narodno skupščino odgodila in edina korist tega kratkega zasedanja je ta, da narodni poslanci zopet večje dnevnice po 300 Din dnevno, kar znaša za 312 poslancev dnevno 93.600 Din. Zunanji minister dr. Marinković je odgoditev skupščinskega zasedanja opravičeval s tem, da vlada za nadaljnje delovanje nima pripravljenih nikakih zakonitih predlogov; to opravičilo pa ne odgovarja dejstvu, kajti vlada narodnega bloka je v iskrenem stremeljenju, da se izboljšajo življenske razmere naroda in države, pripravila različne zakonske načrte, med njimi posebno načrt za invalidski zakon, katerega bi sedanja vlada pri količkah dobri volji — pomagati tem žrtvam svetov. krvoprelitja — sedaj že prav pač lahko spravila pod streho. Koliko se je popreje govorilo o izplačilu 20 odstot. bonov in obstoječi vladi očitalo, da nima srca in smisla za prizadete kroge. Sedaj se je situacija spremenila in so tisti, ki so preje drugim delali bridke očitke, pri polnih vladnih jasilih. Prizadeti krogi so se že obrnili nanje v svrhu izplačila 20 odstot. bonov, a sedaj vladni mogotci zanje nimajo pare. Koliko bodo požrle denarja razne komisije, katere so ustanovili klerikalni ministri, da do kosti in mozga preiščejo vsakega javnega nameščenca, posebno pa učiteljstvo v mestih in na deželi, o tem rajši molčimo, ker bi se vsled ogromnih števil marsikateremu preobrnil želodec. Sicer pa bode najkrajša bodočnost pokazala vse blagodejne uspehe njihovega plodonskega delovanja. Vsi oni, ki bodo postali žrtev sedanjega vladnega sistema, naj neomajano zaupajo v končno zmago pravice, ki je še vedno zmagala in ki bode zmagale tudi sedaj.

Maribor nekdanj in danes.

Še je v živem spominu mesto Maribor za časa do svetovne vojne in do poloma Avstrije. Gospodarstvo mesta je bilo takrat v rokah naših najhujših narodnih nasprotnikov, ki so povsod, kjer so le mogli, zatirali naš slovenski živelj. Za mesto samo so občinski možje prav malo storili. Uganjali so politiko raznarodovanja in razne šolske stavbe v mestu in okolici so temu najboljši dokaz. Maribor nima nikake dobre kanalizacije, ne razsvetljave in ceste se nahajajo v istem stanju, kakor pred mnogimi leti. V takem stanju je prišlo mesto v slovenske roke. Mariborski Nemci so se tedaj potuhnili in kovali načrte, kako bi zopet pridobili mesto v svoje roke. Občinske volitve jim dajejo to priložnost. Ali naj dopustimo, da se vrnejo v Maribor predvojni časi? Važnost občinskih volitev za narodni, gospodarski in državni interes na severni meji naše države je pripomogel, da so se vse narodne stranke združile v »Narodni blok«, ki si je nadel nalogo, da častno izvojuje zmago sedanjega Maribora nad nekdanjim. Pod besedo »Narodni blok« spadajo vsi slovenski volilci, radi tega pa tudi morajo vsi na volišče, kajti močna nemška delegacija v občinskem svetu bi tvorila močan kader za nemško politiko. Ako gremo vsi Slovenci na volišče, tedaj bomo zmanjšali to njihovo nakano. Radi tega agitirajmo od Slovenca od Slovenca in tudi vsem moriborskim Slovanom, ki imajo volilno pravico, naj jim bo v častno dolžnost, da nam pripomorejo do sijajne zmage.

Pred 10. leti.

Prinašali bomo odslej pod tem naslovom važne citate, katere so prinašali listi Koroškeve stranke l. 1914. S tem hočemo osvežiti spomin širši javnosti, da presodi, ali je mogoče, da bi se isti ljudje prelevili v dobre in iskrene Jugoslovane. Nikdar niso bili in tudi ne bodo! »Slovenec« z dne 27. julija 1914:

Občinske volitve.

Nemci kandidirajo na svoji »Domači gospodarski listi« sledeče osebe: 1. Dr. Mühleisen Lothar, odvetnik; 2. Glaser Julij, mest. stavb.; 3. Pristavec Anton, žel. uradnik; 4. Pfrimer Julij, trgovec; 5. Sirak Ivan, ključavničar; 6. Beranič Josip, čevljarški mojster; 7. Dr. Wiethaler Herm., notar; 8. Kiffmann Rudolf, inženir; 9. Robaus Karol, pek; 10. Nasko Karol, uradnik; 11. Dr. Schmiederer Iv., jun., odv. kandidat; 12. Lotz Karol, trgovec; 13. Jeglič Rupert, trgovec; 14. Platzer Andrej, trgovec; 15. Dr. Badl Otto, trgovec; 16. Tscheligi Josip, industrijalec; 17. Pachner Roman, zasebnik; 18. Greiner Ferd., trgovec; 19. Büdefeld Feliks, trgovec; 20. Weith Karol, stroj v p.; 21. Dr. Blanke Oton, odvetnik; 22. Pamperger Ferdo, disponent; 23. Baumeister Josip, trgovec; 24. Mihelič Srečko, trgovec; 25. Skube Ant., ravnatelj; 26. Baum Oswald, nadmlinar; 27. Schell Franc, ključavničar; 28. Pergler Franjo, tovarnar; 29. Urban Josip; 30. Riha Alojz, klep. mojster; 31. Grilec Friderik, priv. uradn.; 32. Janežič Rudolf, blagajnik; 33. Drosč Franjo, knjigovodja; 34. Washington Walenta Cam., inženir; 35. Mesarič Josip, 36. Stachel Ivan, pom. del.; 37. Holcer Rudolf, stavbenik; 38. Polaček Ferdinand, sprev. v p.; 39. Ussar Karol, izdel. tehnič.; 40. Hoschitz Karol, uradnik; 41. Drogenik Pavel, mizar. — Te osebe naj se naši čitatelji dobro zapomnijo. Pripominjamo, da je Pristavec Anton gostilničar in ne železniški uradnik in da je nadalje dr. Wiethaler Herm. zasebnik in ne notar. Ker se vsled teh napačnih poklicev vara volilce in oblasti, je preskrbljeno, da se isti uradno popravijo. Nadalje se nahaja na tej listi Riha Alojz, državljani čehoslovaške republike, ki nima ne aktivne in ne pasivne volilne pravice, ker ni Slovan po jeziku in plemenu, kar dokazuje najbolj, da se nahaja med Nemci. Tudi črtanje tega kandidata je preskrbljeno. Beranič Josip, Jeglič Rupert, Sirak Ivan, Mihelič Srečko, Grilec Friderik, Janežič Rudolf, Drosč Franjo, Mesarič Josip, Drogenik Pavel, Polaček Ferdinand so pristni Germani, ostanki nemčurstva, ki ga hočejo na novo uvesti v izedinjeni Jugoslaviji. Volilci bodo pa poskrbeli, da ne pridejo v občinski zastop. Heil!

Nova lista. V petek je bila vložena V. kandidatska lista za občinske volitve v mestu Mariboru. Nosilec te liste, ki si je nadela ime »Delavska stranka«, je Ciril Razborski, mizar, Plinarska ul. 17.

Lista »viteza« Zagorskega doživlja burne preseljevanje, ker izstopajo iz nje zaporedoma predlagani kandidati. Sicer je pa zviti »vitez« postavil mesto 41 kar 48 kandidatov in toliko namestnikov, ker je bil že vnaprej prepričan, da se mu bodo dogodile izneverbe. Je pač težko držati vitezu in šefu stranke vajeti v rokah, ko pa je moral iti v zapor radi nečednih stvari. — Proč s takimi ljudmi od mestnega gospodarstva!

Pokret NRS v mariborski oblasti.

V minulem tednu so se vršile v Mariboru v vseh petih mestnih okrajih seje pododborov NRS, na katerih so se razpravljale zadeve, ki se tičejo posameznih okrajev. Razpravljalo se je tudi o predstojajočih obč. volitvah in o podrobni agitaciji, katero je stranka zasnovala v posameznih mestnih okrajih. — V sredo dne 3. t. m. se je vršil v gostilni Benko na Koroški cesti radikalski zbor za IV. okraj, ki je bil obenem tudi volilni shod za predstojajoče obč. volitve. Natančnejše poročilo objavimo v prihodnji številki. — Tudi v vseh ostalih mestnih okrajih bo priredila NRS volilne shode za svoje pristase, tako da bodo vsi podučeni o važnosti občinskih volitev.

Politični pregled.

Notranji položaj naše države.

Česa smo od sedanjega vladarja pričakovali, to se je uresničilo. To je rušenje Vidovdanske ustave! Ministrski svet je na svoji seji dne 23. avgusta sklenil na odločno zahtevo Radića, da se upostavi pokrajinsko namestništvo za Hrvatsko. Zagrebški uradni list objavlja službeno: Ministrski svet je v svoji seji dne 23. avgusta 1924 sklenil: Oddelek pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo in sicer: a) oddelek za notranje zadeve, b) oddelek za prosveto in vero, c) poljedelstvo in d) za socialno politiko, bodo vršili tudi še nadalje posle svoje prvotne kompetence. Kr. županske in kotarske oblasti vrše kompetenco, ki jo je njim določil zakon od 15. februarja 1886 o sestavi in ureditvi uprave v županijah in kotarjih in to pod nadzorstvom šefa za notranje posle kot zakonitega zastopnika pokrajinskega namestnika, dokler se vprašanje o nadaljnjem izvajanju likvidacije poslov pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo končno ne uredi z novim sklepom min. sveta. Sklepi o izvršitvi čl. 25 zakona o splošni upravi bodo storjeni ob pravem času. Vsi dosedanjí sklepi min. sveta o likvidaciji poslov pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo v kolikor nasprotujejo temu odloku min. sveta, se razveljavljajo, dokler se končno ne reši vprašanje o nadaljnji izvedbi likvidacije. Posli začasnega zastopnika pokrajinskega namestnika so poverjeni bivšemu šefu notranjega oddelka in dosedanjemu likvidatorju pokrajinske uprave dr. Gavru Gojkoviću. —

Ta sklep min. sveta znači kršenje Vidovdanske ustave, ker predpisuje ustava v svojih določbah likvidacije vseh pokrajinskih uprav, ter odreja, da mora biti v določenem roku izdan poseben zakon o novi upravni ureditvi države. Ta zakon je izšel 26. aprila 1922 in predpisuje, da se morajo v treh mesecih imenovati veliki župani in da se ima njihovo poslovanje takoj pričet. Ta protustaven in protizakonit sklep min. sveta se je storil brez odobritve parlamenta in krone, ki sta glavna ustavna činitelja. Ne samo, da je vlada s tem sklepom pogazila Vidovdansko ustavo, ona je tudi požrla obljubo, da se bode ravnala strogo po obstoječih zakonih in katero je g. Ljuba Davidović, kot predsednik sedanje vlade dal Nj. Vel. kralju, kot garancijo, da se sedanji vladi izroči državno vodstvo in oblast. Vse kar je prejšnja vlada v teku dveh let in v smislu ustave in zakona izvršila, to je likvidacija pokrajinskih uprav ter pričetek poslovanja oblastnih uprav, vse to je vlada g. Pašića s trudopolnim delom dosegla in vse to je sedanja protustavna vlada z enim samim mahom uničila. Ta korak je vlada storila, ne v korist naše edinstvene države, ampak v svojo lastno korist in sebi v spas. Vlada g. Ljube Davidovića je žrtvovala zakon in ustavo, samo da si podaljša življenje in da bodo razni gg. ministri še nekaj časa sedeli na mehkih min. foteljih, se vozili v salonskih vozovih na sprehod in uživali vse ugodnosti, ki so dane enemu ministru. (Op. ured. Na vse to se prav dobro razumejo kr. ministri od SLS.) Mnenja smo, da je potrebno, ako še omenimo, na kakšen način je vlada izvršila ta protustaven čin. V soboto dne 23. avgusta je dr. Maček v Radićevem imenu stavil g. Lj. Davidoviću ultimatum, da HRSS ni voljna še nadalje podpirati vlade, ako se predvsem ne izvrši obnova stare hrvatske uprave, ki naj predstavlja prvi korak k samostojni hrvatski državi. Vlada se je tega ultimatumu tako ustrašila, da je še isti dan sklenila, da se ponovno obnovi pokrajinska uprava za Hrvatsko. Ker je sedanja vlada odvisna od Radićeve milosti, ji je Radićeva volja zakon, kateremu se klanja današnja jugoslovenska vlada, ker stojijo interesi Radića nad interesi celokupne države in edinstvenega naroda! — Dne 29. avgusta je slavil pravoslavni del našega naroda veliki dan: ustoličenje Srpske patriarhije v Peču. Ustoličenje je bil patrijarh Dimitrije. Ob 5. uri zjutraj so topovi naznanili pričetek svečanosti, katerim je prisostvovala tudi kraljeva dvojica. Te slavnosti se je udeležila tudi velika množica naroda iz okolice. Ko je prispela kraljeva dvojica, je bila od svojega naroda burno pozdravljena. Pred cerkvijo je stala častna četa, zastopniki vlade in vojske, kulturnih institucij iz cele države itd. Pri vходу v cerkev so kralja pozdravili štirje škofi, ki so ponudili kralju in kraljici evangelij v poljub. Dva škofa sta privedla skozi ozka vrata k prestolu patrijarha Dimitrija, ki je po dolgem času prvič blagoslovil kraljevski par in narod. Min. predsednik Lj. Davidović je prečital kraljevi ukaz o ustoličenju in obenem izročil patrijarhu z biseri posuto zlato vratno verižico, vidni znak patrijarhovnega dostojanstva. V svojem ukazu je izrazil kralj zahvalo Bogu, da je čuval narod, ki se je stoletja boril neustrašeno za sveti križ in za zlato svobodo. Kralj spoštuje velikanske zasluge srbske cerkve. Cerkev je veliko pripomogla do svobode in ujedinjenja. Patrijarh Dimitrije se je nato iskreno zahvalil ter orisal težke narodne naloge pravoslavne cerkve in peške patrijarhije. Po končani slavnosti se je razvila procesija iz cerkve med zvonenjem, sviranjem godbe ter grmenjem topov. Nato se je vršila revija čet. Popoldne se je vršila v Peči velika narodna slavnost in ljudska veselica, katere sta se udeležila tudi kralj in kraljica. Kraljeva dvojica se je ves čas razgovarjala z narodom. Proti večeru se je kraljevski par odpeljal proti Beogradu.

Konferenca Male antante v Ljubljani.

V Ljubljani so se sestali dne 27. avgusta zunanji ministri Male antante. Posvetovali so se o enotnem nastopu na konferenci Zveze narodov, katere zasedanje se je pričelo 1. septembra v Ženevi. Nadalje so se posvetovali tudi o bodoči politiki. Izdan je bil sledeči komunikat: Zunanji minister čehoslovaške republike g. d. Beneš, zunanji minister kraljevine SHS g. dr. Marinković in zunanji minister kraljevine Rumunije g. Duca so se na konferenci v Ljubljani razgovarjali o vseh vprašanjih, o katerih so sklepali že preje in so ugotovili, da ni nikakega razloga spreminjati v kakršnemkoli oziru prejšnjih odločitev. Prožeti želje, da se prijateljske vezi, ki vežejo vse tri države, še bolj utrdijo, so sklenili, da bodo delegati Male antante delovali sporazumno v vseh vprašanjih, ki bodo na dnevnem redu skupščine Društva narodov. Razpravljano o nerešenih vprašanjih med Čehoslovaško in Rumunijo ter SHS je dovedlo istotako do popolnega soglasja.

Nemčija.

Državni zbor je dne 29. avgusta z veliko večino sprejel londonski dogovor. S tem je tudi odpravljena nevarnost o razpustitvi državnega zbora. Državna vlada je z ozirom na sprejetje londonskega pakta po državnem zboru izdala proglas, v katerem izraža svojo zahvalo članom parlamenta ter podaja načelno izjavo o vprašanju vojne krivde. V proglasu se poudarja, da je bilo v versailski mirovni pogodbi priznanje vojne krivde podano pod pritiskom. Državna vlada torej ne priznava vojne krivde.

Dopisi.

Mariborske novice.

Čevljarja Vinka Lenartiča, stanujočega v Cankarjevi ulici 6, je dne 31. avgusta okoli 3. ure zadela kap. Rešilni oddelek je bil takoj pozvan; ko je isti prispel na lice mesta, je bil Lenartič že mrtev. — Mariborski Sokol priredi v nedeljo dne 28. septem. na Glavnem trgu veliko tombolo v korist zgradbe Sokolskega doma. — Dne 29. avgusta je bil iz preiskovalnega zapora izpuščen predsednik »Neodvisne gospodarske stranke« g. vitez Zagorski. — Dne 4. t. m. prispe v Maribor večje število češke, poljske in bolgarske kmetske omladine, katero vodijo češki aktivni minister dr. Milan Hodža, poljski minister Dernerowicz in bivši bolgarski minister Obov. Na kolodvoru bodo pozdravljeni od velikega župana g. dr. Vodopivca, mestnega župana itd. — Šola Glasbene Matice se prične dne 15. t. m. Vpisovanje se vrši od 10. t. m. dalje vsak dan od 10. do 12. ure dopoldne in od 13. do 15. ure popoldne.

Celjske novice.

V nedeljo dne 24. avgusta ponoči je bil Franc Veseljak, tesar v Levcu, napaden od Alojza Ogrinc. Sirovi Ogrinec mu je prizadel težke telesne poškodbe z nožem. Napad je bil javljen oblasti, ter se bo moral isti zagovarjati pred sodiščem. — G. Ivanu Bizjaku, krojaškemu mojstru, je bila podeljena obrt za prikrjevanje damskih oblek in prikrjevanje moške garderobe. Pouk za prikrjevanje se daje krojačem in krojačicam. — Pri trvdki Wiener zaposleni prodajalki sta bili pred dnevi aretirani. Obe prodajalki sta bili v zvezi z nekim mesarjem iz St. Petra v Sav. dolini ter mu pri vsaki priliki dajali razno blago po smešno nizki ceni. Mesar jima je kot protiuslugo prinašal prekajeno meso, klobase itd. To izrabljanje ter oškodovanje svojega gospodarja je trajalo okoli dve leti. Slednjič pa se je poneverbi prišlo na sled, ter sta bili obe prodajalki in vsi, ki so bili pri tem nečednem poslu udeleženi, predani oblastem. — Policija je od dne 20. do 26. avgusta izvršila v Celju 25 aretacij. — Dne 15. t. m. se odprla gospodinjstva šola v Celju. Vpisovanje se vrši 13. t. m. od 9. do 12. ure dopoldne v pisarni ravnateljstva dekliške mešč. šole. Poučevalo se bo: kuhanje, gospodinjstvo, šivanje perila, krojenje risanje, učni jezik, zdravoslovje in strok. računstvo. Gojenke imajo opoldanski skupni obed, ostalo si morajo preskrbeti same.

Sp. Poljskava. Velik apetit nam vošči »Tabor« v 196. številki. Pa res, mi imamo apetit, Taboru pa se čini skomina nad številom naših radikalov. Če že Tabor kaže tako očitno zavist na našem napredku, ko se vendar vedno sil v ospredje naprednega dnevnika, kaj bi pa rekli potem drugi listi, kateri se nam kažejo manj naklonjeni. Da, da gospodje pri Taboru, naša Spodnja Poljskava se zaveda svojega položaja in ve ceniti stranko, katere je ustvarila najprej Srbijo, potem pa našo svobodno državo SHS. Tej stranki zapamto, ker smo prepričani, da pride spas naše edinstvene države samo potom NRS. Milostno nam podeljujete jednega radikala g. Al. Loraška v občinski odbor, povejte nam na kak način je bil izvoljen županom g. Batier, kateri je zvest pristaš NRS.

Zavrč pri Ptuj. Naši nasprotniki so najboljši in najfinejši ljudje, ki stoje visoko nad vsakim nečastnim dejanjem in ki pri vsaki priliki slavijo resnico kot nedotakljivo božjo hčerko. Ne moremo si misliti, da bi ti čudovito popolni in nepokvarjeni ljudje mogli vedoma in namenoma govoriti in pisati nerresnico. Zato smo se čudili, ko smo slišali, da pišejo časopisi, da je na shodu narodne radikalne stranke pri nas dne 3. avgusta 1924 govoril predsednik oblastnega odbora NRS g. dr. Rudolf Ravnik v Mariboru. Omenjeni gospod, katerega mi visoko čislamo in spoštujemo, navedeno nedeljo sploh ni bil v Zavrču in torej tudi ni mogel govoriti na shodu. Da bi nasprotniki lažali, tega skoraj ne verjamemo. Mogoče je torej le dvoje: Ali se dr. Ravnik boje, ali pa ga, kakor strašilo vidijo na vseh koncilijih in krajih in tudi tam, kjer ga ni. — Zavrčan.

V novi obleki

namreč v rjavo-modro-beli etiketi je sedaj v prometu davno preizkušeni in priljubljeni »Pravi :FRANCKOV: kavni pridatek« v zaboječkih. — V varstvo proti ponaredbam se na tej novi etiketi posebno iztičejo glavna obeležja, namreč: ime »Frank« in »kavni mlinček«. — »Pravi :FRANCKOV: z mlinčkom« je kavi tako potreben, kakor začimba juhi. —

Morje pri Framu. Resnici na ljubo smo primorani na dopis v »Slov. Gospodarju« od dne 28. avg. tl. ugotoviti sledeče: Laž je, da bi Kolar, kateremu »Slov. Gospodar« očita, komaj privohal v občino, ampak je isti že dolga leta v občini Morje, dalje časa nego marsikateri od naše stare zlahte. G. Kolar je že gospodaril na svojem lastnem posestvu v Morju, ko nekateri njegovi nasprotniki niti sanjali niso, da bodo imeli srečo postati enkrat posestniki. Tudi ni res, da bi bil g. kolar Domnik ločen od svoje žene in da živi sedaj z drugo. Res pa je, da ima g. Dominko dvoje posestev, eno v Morju, drugo pa v Novi vasi. Vsled tega je bil primoran, najeti si oskrbnico, ki opravlja posestvo v Morju. Žena z ostalo družino vred pa se nahaja na posestvu v Novi vasi. Kar se tiče ostalih napadov na posamezne naše pristaše, se nam ne zdi vredno se ukvarjati z njimi, ker izvirajo ti napadi iz samega osebnega sovraštva. Gotovi pa smo, da se bode poleglo junaštvo teh petelinov, ako ne v kratkem pa v doglednem času.

Razno.

Motorska in kolesarska dirka. V nedeljo 7. in ponedeljek 8. sept. se vrši na Teznu pri Mariboru velika motorska in kolesarska dirka. Začetek vsakokrat ob 2. uri popoldne.

Tvrdba Stermecki.

Ob bistri Savinji, kjer so se svojedobno bili vroči narodni boji za »most do Adrije«, stoji malo a lepo mesto Celje, obdano z bogato okolico in močno industrijo. Na teh narodno-vulkanskih tleh se je 1. marca 1905 naselil mlad, a delaven trgovec Rudolf Stermecki, sin slovenskega posestnika iz znanih vinskih goric Bizeljsko. Boj, ne samo navadno konkurenčni, ampak tudi narodno-konkurenčni se je bil na »nož« in tu ne z enakomernimi tekmeči, temveč starorenomiranimi nemškimi tvrdkami z močnim kapitalom in z najboljšimi tvorničnimi zvezami, katere so si znali tudi nekaj časa držati samo za sebe. Solidarnost, jeklena volja in delo je zmaga, majhna narodna trgovina se je razvila še pred vojno v veletrgovino, v veliko detajlno trgovino in v poštino razpošiljalno trgovino. Ime trgovine Stermecki iz Celja je bilo znano po vseh jugoslovanskih deželah prejšnje Avstrije in ilustrirani cenik pod imenom »Jugoslovanska razpošiljalna« je visel na kljuki skoraj vsake jugoslovanske hiše. Ra-

di vojne in povojnih časov je nastala v vsaki redno in solidno vodeni trgovini stagnacija, kar se čuti še danes. Kljub temu se je pa posrečilo tvrdki Stermecki že pred vojno zasnovani načrt izpeljati.

Hiša, kupljena leta 1911 se je po pogodbenim poteku 1923 spraznila vseh strank ter po prezidavanju 7 mesecev spremenila v velike dvorane, katerih ena v pritličju za detajlno trgovino ima 254 m² druga v prvem nadstropju za razpošiljalno in engros 204 m² in prostori za pisarne, krojače, čevljarje, šivalnico perila in druga skladišča 310 m², skupaj 768 m².

Na vsestranske zahteve, posebno iz Srbije, Hrvatske, Bosne in Banata se je imetnik tvrdke letos odločil izdajati zopet vzorčine kolekcije od vse manufakturne robe t. j. sukna, kamgarna, ševjota za moške in ženske obleke, parhent, cefir, hlače, platna itd., katere se bodo pa pošiljale samo proti 8-dnevni vrnitvi; drugače proti plačilu 150 Din. Popolnoma zastoj pa dobi na zahtevo vsakdo krasno ilustrirani cenik z več tisoč predmeti in slikami.

Ker je železnica precej draga, tvrdka Stermecki pa želi, da si to novo podjetje, katero predstavlja te vrste znamenitosti Jugoslavije ogleda lahko tudi vsakdo izven Celja stanujoč, delila se bodo do preklica darila v blagu za povrnitev železniške vožnje in sicer:

pri enkrat. nakupu čez Din	1.000	darilo za Din	20
" " " " "	2.000	" " "	50
" " " " "	3.000	" " "	80
" " " " "	4.000	" " "	120
" " " " "	5.000	" " "	170
" " " " "	6.000	" " "	225
" " " " "	7.000	" " "	300
" " " " "	8.000	" " "	400
" " " " "	9.000	" " "	550
" " " " "	10.000	" " "	700
" " " " "	12.000	" " "	1.000
" " " " "	15.000	" " "	1.500

Izveti so samo ostanki, kateri se itak prodajajo pod lastno ceno in sukanec.

Tvrdba Stermecki zaposluje danes čez 30 uslužbencev, potnike in agente ima pa po celi Jugoslaviji.

Novi tečaji za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Zaključni dan Industrijsko-obrtno razstave v Mariboru. Ob priliki zaključitve Industrijsko-obrtno razstave napravi odbor, ki se je posebej v to svrhu ustanovil, velik zaključni dan in sicer v četrtek dne 4. septembra t. l. Začetek ob 15. uri. Ta dan bodo na vrtu svirale 4 godbe, variete s posebnim programom (igrajo »G. Lubejeva, Razberger, Rožanski i. dr.). Sodeluje dvoje pevskih društev. Tekma lepotic, tekma v žaklju, kmetska ženitev, plesišče, streljšče, kegljišče. Ves razstavni prostor bo ta dan okrašen in na večer bajno razsvetljen. Vstopnina 10 Din. Legitimacije neveljavne.

Gospodarstvo.

Mariborski trg. V soboto 30. avgusta je bilo 20 špeharjev na trgu, ki so prodajali svinjsko meso po 30 do 40 Din, slanino pa po 32 do 37.50 Din za 1 kg. Domači mesarji so prodajali govedino po 23 do 25, teletino op 27 do 30, svinjino po 30 do 35 Din, prekajeno meso pa po 40 do 45 Din.

Perutnina in zajčki. Kokoši in piščet je bilo okoli 400 in te so prodajali po 25 do 90, race po 70 do 90, gosi po 80 do 100 Din komad. Domači zajci so se prodajali po 15 do 40 in dva morska prašička po 10 Din komad.

Sadje in zelenjava. Vsega je bilo v obilici in se je prodajalo: jabolka po 2 do 4 Din, hruške 4 do 8, grozdje 10 do 15, češnje po 10 Din; krompir se je prodajal po visoki ceni, t. j. po 10 Din masl (7 in pol kilogr.).

Seno in slama na trgu. V soboto je bilo samo 12 vozov sena, 6 vozov slame in 2 voza otave; prodajalo se je seno po 50 do 62.50 Din, slama po 50 do 60 Din, otava pa po 50 Din za 100 kg. Prodalo se je vse.

Borza. Plačati je treba za 100 angl. funtov 35.040 Dn, za 100 dolarjev 7770 Din, za 100 švic. frankov 1470 Din, za 100 franc. frankov 422 Din, za 100 laških lir 376 Din, za 100 češk. kron 235 Din, za 100 bolg. levov 61 Din, za 100 avstr. kron 0.1102 Din, za 100 ogrskih kron 0.1075 Din.

Lastnik: Konzorcij »Narodnega Gospodarja«. — Glavni in odgovorni urednik Ivan Pučel. — Tisk Ljudske tiskarne Maribor, Sodna ulica 20.

„Sanatorij“

v

MARIBORU

Privatna klinika z najmodernejšimi napravami na polju zdravstva. Sprejmejo se vsi bolniki razven umobolnih in takih z nalezljivimi boleznimi

Prosta izbira zdravnikov

Cene: I. razred Din 160.—, II. razred Din 120.—, III. razred Din 85.—.

— Prospekti na zahtevo! —

Najcenejše

in najbogatejše čevlje in nogavice kupite pri tvrdki:

Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Otroške čevlje

in nogavice po izvanredno nizkih cenah!

„LUTKA“

tvornica otroških igračk

Maribor, Trubarjeva ul. 2

Pisarna: Vila Korotan. -- Telefon 261.

Ceneno češko perje!

En kg sivega upuljen. perja 70 Din; na pol belo 90 Din; belo 100 Din; boljše 120 in 150 Din; mehko jak puh 200 in 225 Din; boljše vrsta 275 Din. Pošiljavte carine prosto, na povzetje; od 300 Din naprej poštnine prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in nevšeče vzame nazaj. Naročila samo na **BENEDIKT SACHSEL LOBEZ 76 pri Plznu, Češkoslovaška.** — Poštne pošiljke rabijo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Kar ne veš uprašaj

Univerzalni informativni biro

„ARGUS“

Knez Mihajlova 35. Telef. 6—25 Beograd

(Prehod Akademije nauka).

Zobobola

ne pozna kdor neguje zobe z

„ITO“

Kavarna „Frankopan“

Vsak torek, četrtek, soboto in nedeljo svira prvo-vrstna salonska godba, ostale dni koncert s glasovirjem. Izbran barski program. — Točl se vino v steklenicah po Din 15.—, 20.— in 30.—. Priporoča se **IVAN KOKOL.**

Tvornica specialnih LESNIH IZDELKOV

ALBIN VODIŠEK

MARIBOR, FRANKOPANOVA UL. 23

Izdelovanje lesnih palic za metle, toporišč, šatulj, risalnih desk, peresnikov, reklamnih paketnih nosilcev, transportnih kurnikov, otroških vozličkov in tako dalje.

ODEJE

flanelske in šivane za postelje, odeje za delavce, odeje za konje, perje za pernice, žimo, afrik in civilh za žimnice ter platno za prtiče kupite **najceneje v veletrgovini**

R. Stermecki

— Celje št. 394 —

Trgovci en gros cene.

Cenik zastoj!

MAGGI-jeva zabela dopolnjena za 25 do 50% ceneje

Ne zavržite torej Vaše izpraznjene MAGGI-jeve steklenice, temveč pustite si jo od Vašega trgovca po znižani ceni zopet napolniti! Za to so pripravne samo MAGGI-jeve steklenice št. 0, 1, 2 in 3

Pazite na to, da se Vaša seboj prinešena prazna steklenica samo iz te velike MAGGI-jeve steklenice dopolni.